

РОЗДІЛ IV. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

УДК 327(73+71):[324: 323.2-056.157]

Марина Бессонова,

кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
mmbessonm@gmail.com,

ORCID ID: 0000-0003-1533-775X,

DOI 10.29038/2524-2679-2025-01-198-213

**СТАВЛЕННЯ ДО ТРАМПА 2.0: НОВА ХВИЛЯ
АНТИАМЕРИКАНІЗМУ В КАНАДІ**

Публікація стосується аналізу проявів сучасного антиамериканізму в Канаді. Попри те, що із середини ХХ ст. Канада та США стали найбільшими партнерами в економічних, торговельних, безпекових відносинах тощо, у Канаді доволі поширеними є негативні погляди щодо США, американської політики й суспільства. У Канаді, як і в інших країнах світу, антиамериканізм має хвилеподібний характер: сплески позитивної думки змінювалися сплесками негативного ставлення до США. Другий прихід до влади Дональда Трампа викликав нову хвилю антиамериканізму по всьому світу, у тому числі й у Канаді. У статті охарактеризовано основні прояви негативного ставлення до США, та зокрема, до Дональда Трампа під час виборчої кампанії 2024 р. й у перші тижні перебування нового очільника Білого дому на посаді. Найбільше обурення канадців викликане заявами Дональда Трампа про те, що Канада має стати 51-м штатом США, а також його політика щодо тарифів у сфері торгівлі. Основними причинами зростання антиамериканізму в Канаді є питання збереження канадської національної ідентичності й суверенітету, небезпека втрати яких на початку другої каденції Дональда Трампа постала на порядок денний внутрішньої політики Канади. Утім, у Канаді є й прихильники Д. Трампа та перспективи приєднання до США, значна частина яких є здебільшого прибічниками Консервативної партії Канади. Нова хвиля антиамериканізму в Канаді є закономірним явищем. З одного боку, основним фактором її активізації став зовнішній, а саме гучні заяви й перші кроки політики нового очільника

Білого дому – Дональда Трампа, який підняв тарифи та проголосив ідею перетворення Канади на 51-й штат у складі США. З іншого боку, у зростанні антиамериканізму певну роль відіграє також внутрішній фактор, а саме початок передвиборчих перегонів до канадського парламенту.

Ключові слова: Канада, США, Дональд Трамп, антиамериканізм.

Maryna Bessonova,

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,

ORCID ID: 0000-0003-1533-775X

ATTITUDES TOWARDS TRUMP 2.0: A NEW WAVE OF ANTI-AMERICANISM IN CANADA

The publication is devoted to the analysis of manifestations of modern anti-Americanism in Canada. Even though since the middle of the 20th century, Canada and the USA have become the largest partners in economic, trade, security relations, etc., in Canada, negative views of the USA, American politics, and society are widespread. In Canada, as in other countries of the world, anti-Americanism has a wave-like character: surges of positive opinion were replaced by surges of negative attitude towards the USA. Donald Trump's second coming to power has sparked a new wave of anti-Americanism around the world, including in Canada. The article characterizes negative attitudes towards the United States and Donald Trump, particularly during the 2024 election campaign and in the first weeks of the new head of the White House in office. The greatest indignation among Canadians is caused by Donald Trump's statements that Canada should become the 51st state of the United States, as well as his policy on tariffs in the field of trade. The main reasons for the growth of anti-Americanism in Canada are the issues of preserving Canadian national identity and sovereignty and the danger of losing it, which has become a priority for Canadian domestic policy at the beginning of Donald Trump's second term. Nevertheless, in Canada, there are also supporters of D. Trump and the prospects of joining the USA, a significant part of which are primarily supporters of the Conservative Party of Canada. A new wave of anti-Americanism in Canada is a natural phenomenon. On the one hand, the main factor that activated it was external, namely the loud statements and the first policy steps of the new head of the White House - Donald Trump, who raised tariffs and proclaimed the

idea of turning Canada into the 51st state of the USA. On the other hand, an internal factor also plays a specific role in the growth of anti-Americanism, namely the beginning of the election race for the Canadian parliament.

Key words: Canada, the USA, Donald Trump, anti-Americanism.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Президентська передвиборча кампанія 2024 р. у США, перемога Дональда Трампа на президентських виборах і початок його другої каденції в якості очільника Білого дому привернули до себе увагу всього світу. Гасла та обіцянки, висловлені під час виборчих перегонів, а згодом і неординарні заяви новообраного американського президента з приводу багатьох питань зовнішньої політики США, дво- та багатосторонніх відносин з іншими країнами додали турбулентності сучасним міжнародним відносинам, ускладненим російсько-українською війною й черговим загостренням на Близькому Сході. США як держава-лідер та поки що гегемон на світовій арені викликає активне обговорення з боку як своїх партнерів, так і опонентів, оскільки зміни в підходах або нові виміри відносин зі США мають істотний вплив не тільки на міждержавні відносини, а й на внутрішню політику інших міжнародних акторів. Одним із вимірів ставлення до США як держави, її політиків та політики, суспільства та культури стало таке явище, як антиамериканізм. Цього феномену стосується велика кількість політологічних, соціологічних, історичних й інших досліджень. З огляду на те, що під антиамериканізмом розуміють, передусім, негативне ставлення до США, найбільш цікавим є вивчення такого ставлення на прикладі найближчого американського партнера та союзника – Канади.

Історія зародження канадського антиамериканізму сягає часів боротьби північноамериканських колоній за незалежність, коли США утворилися як нове політичне утворення й стали одним із суб'єктів міжнародних відносин, у той час як інша частина колоній (майбутня Канада) на певний час зберегла відданість метрополії. Попри те, що між США та Канадою не було прямих зіткнень із 1812 р., а із середини XX ст. ці держави стали найбільшими партнерами в економічних, торговельних, безпекових відносинах тощо, у Канаді доволі поширені негативні погляди щодо США, американської політики й суспільства. Тому дослідження сучасних вимірів канадського антиамериканізму зберігає свою актуальність, оскільки дає можливість дослідити не тільки один із варіантів антиамериканізму, а й краще розуміти специфіку канадського та американського суспільств, асиметричних відносин між США та Канадою тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика антиамериканізму, зокрема його канадського варіанта, уже вивчалась у суспільно-гуманітарних дослідженнях. Так, узагальнювальна характеристика антиамериканізму як масового явища презентована в роботах П. Катценштайна та Р. Кеохайна, П. Холландера, М. Фрідмена й ін. Опубліковано також тематичні випуски, щодо регіональних особливостей антиамериканізму, його витоків і сучасних форм (як, наприклад, чотиритомне видання за загальною редакцією Б. О'Коннора [1]; спеціальний випуск журналу «Ідеологія та політика» [2] тощо). Власне, канадський антиамериканізм найбільше вивчають самі канадці. Серед авторів, які досліджують канадський антиамериканізм, варто згадати Дж. Гренетштайна [3], К. Носсала [4], Б. Боу [5]; в Україні низка публікації з цієї проблематики належить М. Бессоновій [6], [7]. З огляду на те, що події, які аналізуються в цій статті, є поточними, основний масив джерел для характеристики сучасного стану антиамериканізму в Канаді становлять публіцистичні матеріали й дані опитувань громадської думки.

Мета дослідження, результати якого презентовані в цій публікації, полягає в здійсненні огляду та первинного аналізу настроїв у канадському суспільстві стосовно новообраного очільника Білого дому Дональда Трампа в перші дві місяці його другого перебування на посаді у 2025 р.

Методика дослідження полягає у використанні загальнонаукових і загальнофілософських методів: аналізу та синтезу, узагальнення й аналогії, порівняння та історико-описового методу, – які надали можливість визначити зростання негативних поглядів щодо США й нового очільника Білого дому – Дональда Трампа – у перші місяці його другого перебування на посаді президента США. У дослідженні застосовано результати соціологічних опитувань міжнародних і канадських компаній: *Angus Reid Institute* (Канада), *Ipsos* (Франція), *Leger* (Канада), *Pew Research Center* (США), – які наявні у вільному доступі. Означені методи, статистичні дані та використання системного й комплексного підходів дали змогу окреслити основні позиції канадського суспільства стосовно Д. Трампа та перших кроків його політики, а також виявити основні чинники, які вплинули на появу нової хвилі антиамериканізму в сучасній Канаді.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відносини Канади й США у ХХ – на початку ХХІ ст. можна характеризувати як партнерські та союзницькі. Утім, у Канаді ще з колоніальних часів не зникають певні застереження щодо політики США

та ймовірного поглинання ними Канади. Так, утворення зони вільної торгівлі в рамках Північної Америки (спочатку в рамках угоди між США й Канадою, а згодом – у рамках *NAFTA* та *NAFTA 2.0*), викликало великі дискусії в канадському суспільстві, оскільки противники економічної інтеграції акцентували увагу на потенційних небезпеках зближення зі США не тільки в економічному й фінансовому плані, а й у питаннях культури, національної ідентичності та суверенітету. Так, побоювання масового впливу американської культури на канадську зумовило започаткування системної підтримки канадського культурного суверенітету, основними проявами якого стало забезпечення національної єдності всередині держави й захист канадської культури [6, с. 234]. Одним із яскравих вимірів цього стала політика державного регулювання та захисту канадського культурного продукту, головна небезпека щодо якого вбачалася саме з боку США [7, с. 299]. Негативне сприйняття подальшої інтеграції, невдоволення тим, що американці публічно висловлюють своє ставлення до канадців як до «менш розвинених», збереження проблеми проникнення американської культури в канадський культурний простір залишаються підґрунтям для критики США, американської політики й політиків, суспільства тощо. Тож антиамериканізм є вкоріненим у канадське суспільство.

Найбільш яскраво погляди канадців щодо США та їхніх очільників демонструють опитування громадської думки, що надають можливість простежити ставлення до американських президентів, політики й суспільства.

Із-поміж різних опитувань, у яких так чи інакше вимірюється ставлення мешканців Канади до США, найбільш системно відображають загальні погляди щодо США дослідження, здійснювані *Pew Research Center*. У цьому центрі ще з 2002 р. започатковано проєкт *Pew Global Attitudes Project*, у рамках якого вивчається глобальний образ США [8, с. xvii–xviii]. Проєкт став щорічним (“*Global views of the U.S.*”), тож це зробило можливим відстеження трансформації ставлення до Сполучених Штатів упродовж більш ніж 20-річного проміжку часу.

Респондентів із Канади не щорічно, але регулярно опитували в рамках цього проєкту, що дає змогу виявити співвідношення показників схвального/негативного ставлення до США від того, хто очолював президентську адміністрацію. Перші дані в рамках цього проєкту датуються 2002 р., коли 71 % респондентів із Канади позитивно ставилися до США. Це було відображенням загального сплеску проамериканізму у світі як реакції на теракти 11 вересня 2001 р., а не через відсутність критичних оцінок дій Дж. Буша-молодшого. Відповідно до результатів наступного опитування,

у 2003 р. схвально сприймали США вже 63 % канадських респондентів, які брали участь в опитуваннях *Pew Research Center*. Далі цей відсоток продовжував зменшуватися: у 2005 р. він становив 59 %, у 2007 р. – 55 %. З обранням президентом США Б. Обами думка канадців щодо США значно покращилася: у 2009 р. 68 % респондентів висловилися схвально щодо США, у 2013 р. – 64 %, у 2015 р. – 68 %, у 2016 р. – 64 %. На початку першої каденції Д. Трампа на посаді президента США 43 % респондентів із Канади позитивно ставилися до США (2017 р.), потім цей відсоток зменшився до 40 % (2018 р.), трохи зріс до 51 % (2019 р.) і впав до рекордних для Канади за всю історію опитувань у рамках проєкту “*Global views of the U.S.*” 35 % у 2020 р. До наступного американського президента, Дж. Байдена, канадці ставилися більш схвально: 61 % – у 2021 р., 63 % – у 2022 р., 57 % – у 2023 р. та 54 % – у 2024 р. [9].

Тож, відповідно до даних багаторічного проєкту “*Global views of the U.S.*”, найменш позитивно канадці ставилися до США саме в роки першої каденції президентства Дональда Трампа [9]. Така хвилеподібність була характерною не тільки для канадців. Сплески позитивної думки щодо США (після терактів 2001 р., президентство Б. Обами, Дж. Байдена) та, відповідно, сплески негативного сприйняття США (президентство Дж. Буша-молодшого та перша каденція Д. Трампа) спостерігали в багатьох країнах світу [10]. Утім, саме в часи першого президентства Д. Трампа США як країна мала найнижчий рівень схвальної думки серед канадців.

Рейтинги довіри/недовіри до американських президентів, досліджені в рамках цього ж проєкту, також є показовими. За період 2003–2024 рр. Д. Трамп мав найнижчий рейтинг довіри серед канадців, якщо порівнювати з оцінками інших американських президентів у питаннях міжнародної політики: максимальний показник довіри до Д. Трампа становив 28 % у 2019 р., найменший – 20 % у 2020 р.) [9].

Під час першої каденції Дональда Трампа загострення у відносинах Канади та США викликано вимогою американської сторони переглянути Північноамериканську угоду про вільну торгівлю. Це було однією з обіцянок Трампа під час попередньої передвиборчої кампанії, яку він озвучив ще у 2015 р.: «Ми або переглянемо її, або розірвемо», назвавши знакову угоду про вільну торгівлю між США, Канадою та Мексикою “катастрофою” [11]. Жорсткий метод ведення переговорів під час перегляду умов вільної торгівлі у Північній Америці, необхідність відстоювати свою позицію під сильним тиском американської сторони, а згодом – затримки з упровадженням умов нової угоди викликали велике занепокоєння канадців. Так, Б. МакКена, колумніст *Globe and Mail*, назвав її «угода з

багатьма назвами та туманним майбутнім», оскільки ратифікація угоди затримувалася як американською, так і мексиканською сторонами, тож торговельна невизначеність гальмувала в Канаді розвиток бізнесу в цілому й стимулювання інвестицій зокрема [12].

Тому під час виборчої кампанії 2024 р. Канада уважно стежила за основними кандидатами на посаду президента США. Попри падіння рейтингів Дж. Байдена, довіра до нього серед канадців була більшою, ніж до Д. Трампа (опитування проводилося з січня по травень 2024 р., коли Дж. Байден ще не зняв свою кандидатуру та продовжував брати участь у виборах, а проти Трампа ще не висунули обвинувачення). Серед канадських респондентів у першій половині 2024 р. довіра до двох основних кандидатів на посаду президента США була такою: Дж. Байден – 52 %, Д. Трамп – 30 %; щодо рівня недовіри: Дж. Байден – 46 % респондентів, Д. Трамп – 69 % [9].

У 2024 р. позитивне ставлення до США, відповідно до цього ж опитування, поки що було домінуючим: 54 % респондентів із Канади мали схвальну думку щодо країни-сусіда, 41 % – несприятливу думку [9]. Утім, уже в перші місяці другої каденції Дональда Трампа громадська думка Канади щодо США різко погіршилася. Так, опитування канадців у лютому 2025 р. показали, що 30 % респондентів продовжують вважати США союзником, 27 % – «нейтральною» країною, і ще 27 % уже вбачали в США «ворога»; 74 % негативно ставилися до нового очільника Білого дому [13]. Підтримка третинною респондентів думки що США це «ворог», у той час як Канада та США тривалий час були тісними союзниками, спровокована передусім погрозами Д. Трампа запровадити економічно руйнівні тарифи проти Канади та неодноразового висування ідеї про те, що Канада має стати 51-м штатом США (Канада може уникнути економічної руйнації лише шляхом анексії).

Попри те, що виступи Д. Трампа спровокували зростання патріотизму в Канаді (наприклад відмова купувати американські товари в рамках акції «Купуй канадське!» під гаслом “*Buy Canadian Instead*” [14]) у канадському суспільстві немає єдності в ставленні до США. Так, опитування Leger показують що відсоток антиамериканських поглядів вище в прибічників Ліберальної й Нової демократичної партій Канади, а також у Квебецького блоку, у той час як прибічники Консервативної партії налаштовані більш проамериканськи. Так, лютневе опитування 2025 р. засвідчило, що 37 % прибічників Ліберальної партії, 34 % – Нової демократичної партії, 47 % – Квебецького блоку сприймали США як «ворога», у той час як такий показник у прибічників Консервативної партії становить усього 18 % [13].

Інше опитування, проведене *Angus Reid Institute* у січні 2025 р. з приводу ставлення до ідеї Д. Трампа, аби Канада стала 51-м штатом, також засвідчує домінування більш схильних до США поглядів саме в прихильників консерваторів. Так, 20 % респондентів, які є прихильниками Консервативної партії, на ймовірному референдумі щодо входження Канади до складу США проголосували би «за». Серед прибічників інших політичних сил такий показник значно менший: лише 5 % прибічників Квебецького блоку, 3 % прибічників Ліберальної партії та всього 1 % – Нової демократичної партії підтримали б таку ідею [15]. Це є традиційним для канадської політики, оскільки Ліберальна партія характеризується здебільшого як «антиамериканська», у той час як Консервативна партія – як більш «проамериканська» [16, с. 21].

Подальша риторика Д. Трампа посилила тенденцію зростання показників ворожого ставлення до США в Канаді. Так, опитування кінця березня 2025 р., проведене *Leger*, показало, що проблемою номер один для канадців стали «тарифи/Трамп/американська агресія» (38 % респондентів), а такі питання, як інфляція й доступність покупки житла, опинилися на 2-му та 3-му місцях (20 % і 10 % відповідно) [17, с. 6]. Негативно до очільника Білого дому налаштовані 81 % канадців; 87 % вважають що тарифи, запроваджені Д. Трампом, негативно впливають на канадську економіку [17, с. 10–11]. Тенденція в США «ворога», а не «союзника» закріпилася: у березні 2025 р. вже 43 % респондентів вважали США «ворогом» (у лютому таких було 27 %), і значно скоротилася кількість тих, хто ще вбачає у США союзника: було 30 %, стало 17 % [17, с. 16]. Найбільше розчарування викликав саме Д. Трамп (це відзначили 64 % респондентів), Сполученими Штатами як країною були розчаровані лише 3 % респондентів, варіант відповіді «обидва» (і Трамп, і США) обрали 19 % [17, с. 23].

На початку квітня 2025 р. опитування *Leger* констатували сильну емоційну реакцію канадців на заяви Д. Трампа про нові тарифи: 57 % канадців відчували гнів, 32 % канадців повідомили про почуття тривоги; 82 % вважали що тарифи на експорт до США, запроваджені адміністрацією Трампа, матимуть негативний вплив на канадську економіку [18, с. 6, 32]. Тому не дивно, що $\frac{3}{4}$ респондентів схильні думати, що погрози Дональда Трампа є його спробою вплинути на те, хто стане наступним прем'єр-міністром Канади: 36 % упевнені у цьому, 39 % вважають, що це можливо, і лише 19 % не стверджують, що президент США намагається вплинути на вибори [19].

Як уже зазначалося вище, повної єдності в негативному ставленні до США не спостерігається в канадському суспільстві. Січневе опитування

2025 р. *Ipsos* підтверджує, що більшість канадців погоджується з тим, що Канада повинна залишатися незалежною, незважаючи на коментарі Дональда Трампа про те, що Канада стане 51-м штатом США. Але це ж опитування виявило, що троє з десяти (30 %) розглянули б приєднання до США, якби їм запропонували громадянство США й конвертацію канадських фінансових активів у долари США (із них 43 % – це молодь від 18 до 34 років, 33 % – люди віком від 35 до 54 років та 17 % – ті, хто мав понад 55 років) [20]. Хоча 48 % канадців вважають, що коментарі Трампа становлять серйозну загрозу для незалежності Канади (тих, хто вважають, що його коментарі не слід сприймати як серйозні, менше – 43 %), утім, є інші показники, які викликають занепокоєння. Так, 22 % проголосували б за те, щоб їхня власна провінція стала частиною США, якби Альберта або Квебек стали незалежними штатами. Такі погляди інтерпретуються як загроза канадській ідентичності та суверенітету. Для деяких розпад Канади як єдиної нації неминучий: кожен п'ятий (20 %) вважає, що об'єднання Канади та США – лише питання часу (80 % із цим не погоджуються), а трохи більше чверті (27 %) вважають, що Квебек, Альберта або обидві відокремляться від решти Канади протягом наступних десяти років [20].

Канадський мовник CBC наводить аргументи тих канадців, які підтримують ідею, аби Канада стала 51-м штатом США: доступ до робочих місць; доступ до багатства; потенціал для більшого успіху, який неможливий у Канаді; кращі умови для торгівлі й бізнесу; можливість платити менше податків; безпека у світі, що змінюється, у тому числі через можливі загрози з боку Китаю та Росії тощо [21].

До такої категорії проамериканськи налаштованих відносять тих канадців, які перебувають на «маргінесах та узбіччях» і відчують себе недооціненими в політичному ландшафті Канади. Це люди, які мають якісь давні образи, які не погоджувалися з обов'язковими вакцинаціями, або не любили британську монархію, або ж вони хотіли, щоб західні провінції відокремилися від країни [21]. Утім, Д. Трамп та його команда використовують такі настрої, кваліфікують це як «рух» канадців, які хочуть приєднатися до США, не афішуючи реальну незначну кількість «учасників» такого «руху».

Цілком зрозуміло, що більшість канадських політиків виступають проти наративів Трампа про Канаду як про майбутній 51-й штат США. Призначення парламентських виборів на 28 квітня 2025 р., до яких вони вже почали готуватися, стало одним із факторів, який активізував риторику не тільки прем'єр-міністрів Канади (Дж. Трюдо – який обіймав цю посаду до кінця лютого 2025 р., та його наступника Марка Карні з березня 2025 р.),

а й представників провідних політичних сил, які планували брати участь у передвиборчих перегонах.

Оглядачі та аналітики вже оцінили погрози Дональда Трампа щодо підвищення тарифів та розмови про анексію Канади як порятунок для Ліберальної партії, популярність якої наприкінці 2024 – на початку 2025 р. істотно знизилася, а завдяки сплеску канадського патріотизму – знову зростає. Так, опитування *Angus Reid Institute* 27–30 грудня 2024 р. продемонструвало, що за лібералів проголосувало б усього 16 % виборців (що вдвічі менше ніж 32,6 % голосів, отриманих ними на виборах 2021 р.), у той час як за Консервативну партію готові були віддати свої голоси 45 % потенційних виборців (майже у півтора раза більше ніж у 2021 р.) [22]. Утім, після заяв Трампа популярність консерваторів почала знижуватися: опитування *Leger*, проведене на початку квітня 2025 р., показало що за них готові проголосувати 37 %, у той час як за лібералів – уже 44 % [19].

На думку канадського оглядача Р. Шове, політики швидко розпізнали політичну можливість використати патріотичні почуття своїх виборців, тож почали активно позиціонувати себе як стійких захисників Канади, її інтересів і незалежності [23]. Навіть Дж. Трюдо, який подав у відставку, в останні дні свого перебування на посаді використав для демонстрації своєї жорсткої позиції щодо ставлення до заяв Трампа (відзначимо, що ситуативні демонстративні «сутички» між Трюдо й Трампом уже спостерігали в їхніх відносинах, де канадський прем'єр показав свою нескореність лідеру США [24, с. 77].

Лідер консерваторів, П'єр Пуальєвр мусив змінити свою риторику, побудовану на критиці лібералів, аби відмежуватися від образу «канадської версії Трампа», трансформувавши свій основний меседж «Зламана Канада» (*“Broken Canada”*) на нове гасло: «Канада перш за все» (*“Canada First”*). Утім, ліберали продовжують використовувати обвинувачення в проамериканізмі свого опонента як один з інструментів зниження його популярності. Це не перша передвиборча кампанія, коли Ліберальна партія грає на негативному ставленні канадців до США. Цього разу ліберали запускають рекламні оголошення, які зображують Пуальєвра як своєрідного «імпортера» політики MAGA: зіставляють кліпи Пуальєвра та Трампа, аби продемонструвати їхню схожість, використовуючи ідентичні фрази, від «усе зламано» до «фейкових новин» і «радикальних лівих» [25].

Ставлення до Д. Трампа стало одним із показників, за яким вимірюють громадську думку стосовно лідерів загальнонаціональних канадських політичних партій. Так, відповідно до березневого опитування 2025 р., *Ipsos* Марк Карні (лідер Ліберальної партії) вважається найкращим лідером,

який може допомогти Канаді подолати виклики, пов'язані з президентством Дональда Трампа. Таку думку висловило 48 % респондентів, у той час як лише 31 % так думає про П'єра Пуальєвра (лідера Консервативної партії). Останнього сприймають як такого, хто, найімовірніше прийме будь-які вимоги президента Трампа – так думають 43 % респондентів (про Марка Карні такої думки лише 22 %) [26].

Нині чинний прем'єр-міністр Марк Карні пообіцяв, що Канада ніколи не стане 51-м американським штатом, і закликав канадців виступити єдиним фронтом для захисту від ескалації нападів президента США Дональда Трампа на економіку та суверенітет Канади. Потрібно відзначити, що рядові канадці покладають і певні надії на монархію. Так, торонтська письменниця Патрісія Требл, нещодавно висунула аргументи на користь того, що король Чарльз III повинен виступити на захист Канади перед обличчям екзистенційної загрози з боку Трампа [27]. Канадці здебільшого схильні підтримувати монархію, але в умовах загострення відносин зі США пов'язують збереження цієї політичної форми із тим, чи виступить король на захист Канади.

Отже, відзначимо, що Канада не єдина країна-партнер, яка має загострення у відносинах зі США та, відповідно, зростання негативного ставлення до Сполучених Штатів. В історії міжнародних відносин можна знайти багато ілюстрацій трансформації громадської думки щодо США від захоплення до ненависті. Такі прояви можна простежити в історії взаємин як з економічними партнерами, так і із союзниками по НАТО (наприклад Туреччина, яка еволюціонувала з поширених на початку Холодної війни проамериканських поглядів до домінуючих антиамериканських настроїв у ХХІ ст. [28, р. 229]) тощо. Спільною рисою для випадків із різними країнами є те, що дуже часто критика США з боку політичного істеблішменту або академічної спільноти використовується для підігрівання антиамериканських настроїв із метою виконання власних внутрішньополітичних завдань. Звісно, сприятливе тло для цього формується американськими політиками й політикою, коли країна-лідер відкрито зневажає своїх партнерів і нехтує їхніми інтересами.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наведені дані соціологічних опитувань указують на зростання антиамериканських поглядів у Канаді в лютому-березні 2025 р., тобто в перші два місяці перебування на посаді новообраного президента США Дональда Трампа. Критичне ставлення до США й періодичне домінування

антиамериканських поглядів у канадському суспільстві є традиційним явищем, бо антиамериканізм став своєрідною новою національною ідеологією канадців. Б. Боу вважає, що антиамериканізм у Канаді являє собою політичний і психологічний феномен, оскільки, будучи вкоріненим у канадському суспільстві, він проявляється тільки тоді, коли його пробуджують [5, р. 355]. Зазвичай, рушійними силами виступають еліти, котрі використовують антиамериканізм задля мобілізації громадської підтримки своїх власних політичних проєктів.

Тож нова хвиля антиамериканізму в Канаді є закономірним явищем. З одного боку, основним фактором її активізації став зовнішній, а саме гучні заяви та перші кроки політики нового очільника Білого дому – Дональда Трампа, який підняв тарифи й проголосив ідею перетворення Канади на 51-й штат у складі США. З іншого боку, у зростанні антиамериканізму певну роль відіграє також внутрішній фактор, а саме початок передвиборчих перегонів до канадського парламенту після політичної кризи кінця 2024 – початку 2025 рр. На хвилі зростання канадського патріотизму, викликаного зовнішнім чинником, декларація антиамериканських гасел може стати одним із факторів активізації виборців.

Подальші дослідження проблематики антиамериканізму у світі та в Канаді зокрема можуть бути спрямовані на виявлення домінуючих факторів, які його підживлюють й унаочнюють, на відстеження специфіки негативного ставлення з боку американських партнерів та опонентів, на використання антиамериканських гасел для внутрішньополітичної боротьби. Такі дослідження є важливим для аналізу не тільки особливостей політичного життя всередині країн світу, а й для розуміння місця й ролі США в міжнародних відносинах, які станом на початок 2025 р. перебувають у стані трансформації, коли власне політика Д. Трампа може призвести до втрати Сполученими Штатами ролі глобального лідера.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. O'Connor, B. (Ed.) (2007). *Anti-Americanism: History, Causes, Themes*. Four Volume Set. Greenwood World Pub.
2. Anti-Americanism and Anti-Western Sentiments in Europe and Post-Soviet States (2024). *Ideology and Politics*, 2(26). Retrieved from <https://www.ideo-pol.org/wp-content/uploads/2025/02/2-2024-Full-issue.pdf>
3. Granatstein, J. L. (1996). *Yankee Go Home?: Canadians and Anti-Americanism*. Toronto: Harper Collins Publishers.
4. Nossal, K. R. (2007). Anti-Americanism in Canada. In O'Connor, B. (Ed.). *Anti-Americanism: History, Causes, and Themes*, vol. 3: *Comparative Perspectives*, pp. 59–77. Queens University.

5. Bow, B. (2008). Anti-Americanism in Canada, Before and After Iraq. *American Review of Canadian Studies*, 38 (3), 341–359. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/02722010809481718>.
6. Бессонова, М. (2016). Проблема американського впливу на канадський культурний простір: досвід подолання в умовах глобалізації. *Scriptorium nostrum*, 3, 230–246. Узято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/scno_2016_3_13.
7. Бессонова, М. (2011). Політика підтримки власного культурного продукту: канадський контент та досвід для України. *Наукові праці історичного факультету ЗНУ*, XXXI, 299–304. Узято з https://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/31/bessonova.pdf
8. Kohut, A., Stokes, B. (2006). *America against the world*. New York: The Owl Book.
9. Wike, R., Fetterolf J., Smerkovich, M., & Austin, S. (2024, June 11). Globally, Biden Receives Higher Ratings than Trump. *Pew Research Center*. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/global/2024/06/11/globally-biden-receives-higher-ratings-than-trump/>
10. Silver, L., Huang, C., Clancy, L., Lam, N., Mandapat, J. C., Greenwood, S., & Baronavski, C. (2023, November 6). How views of the U.S., China and their leaders have changed over time. *Pew Research Center*. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/short-reads/2023/11/06/how-views-of-the-us-china-and-their-leaders-have-changed-over-time/>
11. Donald Trump tells '60 Minutes' he'll "break" NAFTA if he has to: "It's a Disaster". (2015, September 25). *The Holliwood Reporter*. Retrieved from <https://www.hollywoodreporter.com/news/donald-trump-60-minutes-nafta-827389>
12. McKenna, B. (2019, January 27). NAFTA 2.0: a deal with many names and a murky future. *The Globe and Mail*. Retrieved from <https://web.archive.org/web/20190129160222/https://www.theglobeandmail.com/business/commentary/article-nafta-20-a-deal-with-many-names-and-a-murky-future/>
13. Karadeglija, A. (2025, February 20). New poll says 27 % of Canadians view the United States as an 'enemy' country. *The Canadian Press*. *CTV News*. Retrieved from <https://www.ctvnews.ca/canada/article/new-poll-says-27-of-canadians-view-the-united-states-as-an-enemy-country/>
14. Cavale, S., Balu, N., DiNapoli, J. (2025, April 7). Focus: As 'Buy Canadian' grows, more US companies say retailers turning away their products. *Reuters*. Retrieved from <https://www.reuters.com/business/retail-consumer/buy-canadian-grows-more-us-companies-say-retailers-turning-away-their-products-2025-03-31/>
15. Canada as 51st State? Four-in-five Americans say a merger should be up to Canadians; 90 % of us say 'no'. (2025, January 14). *The Angus Reid Institute*. Retrieved from <https://angusreid.org/canada-51st-state-trump/>
16. Бессонова, М. (2019). Основні риси сучасного антиамериканізму: регіональний вимір. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, (4), 16–29. Узято з <https://doi.org/10.31866/2616-745x.4.2019.177615>
17. Tariff Survey. Canada-United States-Mexico. (2025, April 3). *Leger*. Retrieved from https://leger360.com/wp-content/uploads/2025/04/Tariff_report_CAN_US_MEXICO.pdf
18. Trump Tariffs. Tracker. Report. (2025, April 8). *Leger*. Retrieved from https://leger360.com/wpcontent/uploads/2025/04/Trump_Tariffs_Tracking_April_8th_EN.pdf
19. Federal Politics: Carney Leads, Canadians Divided on Trump's Potential Influence in Federal Election. (2025, April 8). *Leger*. Retrieved from <https://leger360.com/fed-pol-apr-7/>

20. Bricker, D. (2025, January 16). Four in ten (43 %) Canadians age 18–34 would vote to be American if citizenship and conversion of assets to USD guaranteed. *Ipsos*. Retrieved from <https://www.ipsos.com/en-ca/43-percent-canadians-would-vote-be-american-if-citizenship-and-conversion-assets-usd-guaranteed>
21. Smyth, G., Duncombe, L. (2025). U.S.-eh? Who are the Canadians who would support a 51st state? (2025, March 05). *CBC News*. Retrieved from <https://www.cbc.ca/news/canada/u-s-eh-who-are-the-canadians-who-would-support-a-51st-state-1.7472194>
22. The Federal Liberals' New Year's Eve Nightmare: Party vote intent sinks to 16 %, Trudeau approval at all-time low. (2024, December 30). *The Angus Reid Institute*. Retrieved from <https://angusreid.org/liberals-prime-minister-trudeau-resign-election-2025-poilievre-singh/>
23. Chauvet, R. (2025, February 27). Donald Trump Is a Gift to Canada's Liberal Party. *Jacobin*. Retrieved from <https://jacobin.com/2025/02/trump-canada-liberals-election-poilievre>
24. Карпчук, Н. (2024). Сучасні тренди дипломатичної комунікації: «whatever works». *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 1 (18). Узято з <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-01-69-84>.
25. Facebook. (2025, February 21). Time to stand up for Canada. *Liberal Party of Canada*. Retrieved from <https://www.facebook.com/LiberalCA/videos/1155809599544051/>
26. Mark Carney's Liberals Seen as Best Party to Deal with Trump & Tariffs. (2025, March 20). *Ipsos*. Retrieved from <https://www.ipsos.com/en-ca/mark-carneys-liberals-seen-best-party-deal-trump-tariffs>
27. Cain, P. (2025, February 22). Poll: Is the U.S. Canada's ally? Readers show dramatic shift. *Sootoday*. Retrieved from <https://www.sootoday.com/local-news/poll-is-the-us-canadas-ally-readers-show-dramatic-shift-10256556>
28. Bessonova, M., Lisovska, M., Pistrakevych, O. (2024). Attitudes toward the U.S. in the Black Sea region: the Cases of Türkiye, Bulgaria, and Romania. *Ideology and Politics Journal*, 2(26), 223–246. Узято з <https://doi.org/10.36169/2227-6068.2024.02.00011>

REFERENCES

1. O'Connor, B. (Ed.) (2007). *Anti-Americanism: History, Causes, Themes*. Four Volume Set. Greenwood World Pub (in English).
2. Anti-Americanism and Anti-Western Sentiments in Europe and Post-Soviet States. (2024). *Ideology and Politics*, 2(26). Retrieved from <https://www.ideo-pol.org/wp-content/uploads/2025/02/2-2024-Full-issue.pdf> (in English).
3. Granatstein, J. L. (1996). *Yankee Go Home?: Canadians and Anti-Americanism*. Toronto: Harper Collins Publishers (in English).
4. Nossal, K. R. (2007). Anti-Americanism in Canada. In O'Connor, B. (Ed.). *Anti-Americanism: History, Causes, and Themes, vol. 3: Comparative Perspectives*, pp. 59–77. Queens University (in English).
5. Bow, B. (2008). Anti-Americanism in Canada, Before and After Iraq. *American Review of Canadian Studies*, 38 (3), 341–359. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/02722010809481718> (in English).

6. Bessonova, M. (2016). The problem of American influence on the Canadian cultural space: experience of overcoming it in the context of globalization. *Scriptorium nostrum*, 3, 230–246. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/scno_2016_3_13 (in Ukrainian).
7. Bessonova, M. (2011). Policy of supporting one's own cultural product: Canadian content and experience for Ukraine. *Naukovi pratsi istorychnoho fakul'tetu ZNU*, XXXI, 299–304. Retrieved from https://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/31/bessonova.pdf (in Ukrainian).
8. Kohut, A., Stokes, B. (2006). *America against the world*. New York: The Owl Book (in English).
9. Wike, R., Fetterolf, J., Smerkovich, M., & Austin, S. (2024, June 11). Globally, Biden Receives Higher Ratings than Trump. *Pew Research Center*. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/global/2024/06/11/globally-biden-receives-higher-ratings-than-trump/> (in English).
10. Silver, L., Huang, C., Clancy, L., Lam, N., Mandapat J. C., Greenwood S., & Baronavski, C. (2023, November 6). How views of the U.S., China and their leaders have changed over time. *Pew Research Center*. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/short-reads/2023/11/06/how-views-of-the-us-china-and-their-leaders-have-changed-over-time/> (in English).
11. Donald Trump tells '60 Minutes' he'll “break” NAFTA if he has to: “It’s a Disaster”. (2015, September 25). *The Holliwood Reporter*. Retrieved from <https://www.hollywoodreporter.com/news/donald-trump-60-minutes-nafta-827389> (in English).
12. McKenna, B. (2019, January 27). NAFTA 2.0: a deal with many names and a murky future. *The Globe and Mail*. Retrieved from <https://web.archive.org/web/20190129160222/https://www.theglobeandmail.com/business/commentary/article-nafta-20-a-deal-with-many-names-and-a-murky-future/> (in English).
13. Karadeglija, A. (2025, February 20). New poll says 27 % of Canadians view the United States as an 'enemy' country. *The Canadian Press*. *CTV News*. Retrieved from <https://www.ctvnews.ca/canada/article/new-poll-says-27-of-canadians-view-the-united-states-as-an-enemy-country/> (in English).
14. Cavale, S., Balu, N., DiNapoli, J. (2025, April 7). Focus: As ‘Buy Canadian’ grows, more US companies say retailers turning away their products. *Reuters*. Retrieved from <https://www.reuters.com/business/retail-consumer/buy-canadian-grows-more-us-companies-say-retailers-turning-away-their-products-2025-03-31/> (in English).
15. Canada as 51st State? Four-in-five Americans say a merger should be up to Canadians; 90 % of us say ‘no’ (2025, January 14). *The Angus Reid Institute*. Retrieved from <https://angusreid.org/canada-51st-state-trump/> (in English).
16. Bessonova, M. (2019). Main features of the contemporary anti-Americanism: regional dimension. *International relations: theoretical and practical aspects*, (4), 16–29. Retrieved from <https://doi.org/10.31866/2616-745x.4.2019.177615> (in Ukrainian).
17. Tariff Survey. Canada-United States-Mexico. (2025, April 3). *Leger*. Retrieved from https://leger360.com/wp-content/uploads/2025/04/Tariff_report_CAN_US_MEXICO.pdf (in English).
18. Trump Tariffs. Tracker. Report. (2025, April 8). *Leger*. Retrieved from https://leger360.com/wp-content/uploads/2025/04/Trump_Tariffs_Tracking_April_8th_EN.pdf (in English).

19. Federal Politics: Carney Leads, Canadians Divided on Trump's Potential Influence in Federal Election. (2025, April 8). *Leger*. Retrieved from <https://leger360.com/fed-pol-apr-7/> (in English).
20. Bricker, D. (2025, January 16). Four in ten (43%) Canadians age 18-34 would vote to be American if citizenship and conversion of assets to USD guaranteed. *Ipsos*. Retrieved from <https://www.ipsos.com/en-ca/43-percent-canadians-would-vote-be-american-if-citizenship-and-conversion-assets-usd-guaranteed> (in English).
21. Smyth, G., Duncombe, L. (2025). U.S.-eh? Who are the Canadians who would support a 51st state? (2025, March 05). *CBC News*. Retrieved from <https://www.cbc.ca/news/canada/u-s-eh-who-are-the-canadians-who-would-support-a-51st-state-1.7472194> (in English).
22. The Federal Liberals' New Year's Eve Nightmare: Party vote intent sinks to 16 %, Trudeau approval at all-time low. (2024, December 30). *The Angus Reid Institute*. Retrieved from <https://angusreid.org/liberals-prime-minister-trudeau-resign-election-2025-poilievre-singh/> (in English).
23. Chauvet, R. (2025, February 27). Donald Trump Is a Gift to Canada's Liberal Party. *Jacobin*. Retrieved from <https://jacobin.com/2025/02/trump-canada-liberals-election-poilievre> (in English).
24. Karpchuk, N. (2024). Modern trends in diplomatic communication: "whatever works". *Mizhnarodni vidnosyny, suspil'ni komunikatsiyi ta rehional'ni studiyi*, 1 (18). Retrieved from <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-01-69-84> (in Ukrainian).
25. Facebook. (2025, February 21). Time to stand up for Canada. *Liberal Party of Canada*. Retrieved from <https://www.facebook.com/LiberalCA/videos/1155809599544051/> (in English).
26. Mark Carney's Liberals Seen as Best Party to Deal with Trump & Tariffs. (2025, March 20). *Ipsos*. Retrieved from <https://www.ipsos.com/en-ca/mark-carneys-liberals-seen-best-party-deal-trump-tariffs> (in English).
27. Cain, P. (2025, February 22). Poll: Is the U.S. Canada's ally? Readers show dramatic shift. *Sootoday*. Retrieved from <https://www.sootoday.com/local-news/poll-is-the-us-canadas-ally-readers-show-dramatic-shift-10256556> (in English).
28. Bessonova, M., Lisovska, M., Pistrakevych, O. (2024). Attitudes toward the U.S. in the Black Sea region: the Cases of Türkiye, Bulgaria, and Romania. *Ideology and Politics Journal*, 2(26), 223–246. Узято з <https://doi.org/10.36169/2227-6068.2024.02.00011> (in English).

Матеріал надійшов до редакції 08.03.2025 р.